

Tartalom

Előszó	9
1. Bevezetés: a Magyar Királyság és a Habsburgok a kora újkorban	13
a) Előítéletek és vitatható nézőpontok	13
b) Fordulópontok a Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia történetében	20
c) A sorsdöntő, de kevésbé ismert 16. század	21
d) A nemzetállami szemlélet visszavetítésének buktatói	26
e) A forrásokról és az új kutatásokról	29
2. Az oszmánok és a Habsburgok: két nagyhatalom határvidékén	32
a) Egy kisebb összetett állam: Szent István birodalma a késő középkorban ...	32
b) Egy meghódítandó ország: az oszmánok és Magyarország	39
c) Egy hőn vágyott trón: a Habsburgok és a Magyar Királyság	42
d) Összegzés: a Magyar Királyság az európai történelem centrumában	49
3. Egy középhatalom három részre szakadása	50
a) 1526: Közép-Európa sorsfordító csatája	50
b) Két király a magyar trónon	52
c) Polgárháború és szétdarabolódás	59
d) Igen fontos, de veszélyes frontország	69
e) Összegzés: 1526/41 – egy új korszak kezdete	74
4. Bécs: a Magyar Királyság „második fővárosa”	77
a) A Habsburgok új összetett monarchiája Közép-Európában	77
b) I. Ferdinánd politikai és modernizációs programja	86
c) Közép-Európa új erőd- és rezidenciavárosa	93
d) Összegzés: Bécs – a Magyar Királyság új igazgatási központja	100
5. A magyar nemesség és a Habsburg-udvar	102
a) Közös bécsi vagy önálló magyar királyi udvar?	102
b) A bécsi és prágai integráció nehézségei	110
c) Az integrálódó magyar politikai elit lehetőségei	121
d) A nemzetek feletti arisztokrácia kezdetei	129
e) Összegzés: udvarváltás – pozícióvesztés és integráció	134
6. A monarchia védőbástyája	136
a) Fontos, ám ismeretlen frontország	136

b) Az új határvédelmi rendszer	144
c) A külföldi segítség ára	157
d) A katonai karrier jelentősége	165
e) A 16. századi hadügyi forradalom	176
f) Összegzés: Európa egyik legerősebb katonai szövetségében	184
7. A Habsburgok meghatározó jövedelemforrása	187
a) Veszélyes, de gazdag ország	187
b) Pénzügy-igazgatási reformok Magyarországon	189
c) A Magyar Királyság bevételei	202
d) A hivatalnoki karrier magyarországi kezdetei	209
e) Összegzés: a monarchia pénzügy-igazgatási rendszerében	215
8. Közép-Európa éléskamrája	218
a) A kontinens gazdasági vérkeringésében	219
b) Szétdarabolódott ország – szoros gazdasági kapcsolatok	226
c) A Habsburg-udvar éléskamrája – a monarchia hadiipari piaca	233
d) A magyarországi vállalkozás 16. századi virágkora	239
e) Összegzés: Közép-Európa gazdasági rendszerében	243
9. A szuverenitás intézményei	246
a) A szuverenitás lehetőségei egy összetett államban	246
b) Királyválasztás vagy királyelfogadás?	252
c) A Magyar Tanács és az országos főméltóságok	266
d) A rendi ellenállás fő színtere: az országgyűlés	289
e) Igazságszolgáltatás, joggyakorlat, nemesi önkormányzatok	306
f) Összegzés: a Habsburgok legönállóbb országa	314
10. A szuverenitás szimbólumai	319
a) A Szent István-i birodalom egységének megőrzése	319
b) Magyar uralkodói címek, címerek és zászlók	321
c) Királykoronázások Pozsonyban: virtuális magyar királyi udvar	333
d) A Magyar Királyság a Habsburg-dinasztikus reprezentációban: koronázások és császártemetések a monarchiában	339
e) Összegzés: a monarchia második országa	348
11. A magyar királysági rendek és a Bocskai-felkelés	351
a) Pusztuló Magyarország, fegyveres ellenreformáció, melingó politikai egyensúly	351
b) Az erdélyi „török emigráció”, a tiszántúli hajdúk és a felső-magyarországi rendek	359
c) Egy mindvégig sokszínű és többcélú mozgalom: felkelés, rendi bel- és országos polgárháború	364
d) Hatalmi átrendeződés 1605–1608-ban: a rendek megerősödése – a világi elit és a köznemesség térnyerése	387
e) Összegzés: az abszolutizmus magyarországi korlátai	403

12. Tanulságok: évszázadokra kiható változások 1526 után	407
Rövidítésjegyzék	419
a) Folyóiratok, évkönyvek	419
b) Sorozatok	422
c) Kiadók és intézmények	424
Források	426
a) Levéltári források	426
b) Kiadott források	431
Irodalom	442
Táblázatok, ábrák, térképek és képek jegyzéke	517
Személynévmutató	520
Helynévmutató	536
Térképek és képek	547